

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2615/2022
23.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић, Зорице Булајић, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији су пуномоћници Татјана Челић, адвокат из ... и Марија Китаровић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Државног већа тужилаца, коју заступа Државно правобранилаштво из Београда, ради накнаде материјалне и нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 393/16 од 22.07.2016. године, у седници одржаној 23.11.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиље, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 393/16 од 22.07.2016. године, у делу којим је одбијен тужбени захтев, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 393/16 од 22.07.2016. године и пресуда Првог основног суда у Београду П1 679/13 од 26.05.2015. године, исправљена правноснажним решењем истог суда П1 679/13 од 02.11.2015. године и допуњена правноснажним допунским решењем истог суда П1 679/13 од 02.11.2015. године, тако што се **УСВАЈА** тужбени захтев и **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена да тужиљи исплати: на име накнаде штете због плаћања накнаде на име трошкова уписнине у именик Адвокатске коморе Војводине за период од 22.12.2011. године до 23.09.2012. године 416.400,00 динара са законском затезном каматом од 22.12.2011. године до исплате, на име плаћене чланарине и обавезног осигурања од одговорности адвоката АК Војводине 16.700,00 динара са законском затезном каматом од 23.09.2012. године до исплате и на име плаћених доприноса за пензијско и инвалидско осигурање 38.708,57 динара са законском затезном каматом од 24.09.2012. године до исплате, као и да јој на име накнаде нематеријалне штете због повреде права личности исплати поред досуђеног (70.000,00 динара) још 30.000,00 динара са законском затезном каматом од 26.05.2015. године до исплате.

У преосталом делу ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 393/16 од 22.07.2016. године се **ОДБИЈА** као неоснована.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиљи накнади трошкове поступка од 12.000,00 динара, у року од 15 дана од дана достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 679/13 од 26.05.2015. године, исправљеном решењем истог суда П1 679/13 од 02.11.2015. године и допуњеном допунским решењем истог суда П1 679/13 од 02.11.2015. године, ставом првим и другим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезана тужена да тужиљи на име накнаде материјалне штете, за период од 01.01.2010. године до 26.09.2012. године, у висини разлике између плата заменика јавног тужиоца и тужиљи мање исплаћених накнада плата и прихода остварених обављањем адвокатске делатности исплати 1.544.184,34 динара са законском затезном каматом на појединачне одређене износе и да у корист тужиље обрачуна и уплати Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање – Филијала Сремска Митровица, доприносе за пензијско и инвалидско осигурање на наведене износе према стопи на дан уплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име накнаде материјалне штете услед доцње у исплатама накнада плата, за период од 01.01.2010. године до 10.08.2011. године, исплати 36.290,35 динара са законском затезном каматом од 19.02.2013. године, као дана подношења тужбе до коначне исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужиља тражила да се обавеже тужена да јој на име накнаде материјалне штете у виду стварних издатака неопходних ради обављања адвокатске делатности у периоду од 22.12.2011. године до 23.09.2012. године исплати: 416.400,00 динара на име трошкова уписнине у именик Адвокатске коморе Војводине са законском затезном каматом од 22.12.2011. године до исплате, 16.700,00 динара на име плаћене чланарине и обавезног осигурања од одговорности адвоката АК Војводине са законском затезном каматом од 23.09.2012. године до исплате и 38.708,57 динара на име плаћених доприноса за пензијско и инвалидско осигурање са законском затезном каматом од 24.09.2012. године до исплате. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужиља тражила да се обавеже тужена да тужиљи на име накнаде материјалне штете у виду трошкова ангажовања адвоката за састав уставне жалбе и допуне жалбе, исплати 78.125,00 динара са законском затезном каматом почев од 11.08.2011. године до исплате. Ставом шестим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужиља тражила да се обавеже тужена да јој на име накнаде материјалне штете у виду трошкова превоза на релацији ... – Београд – ..., ради приступа на седнице ДВТ, исплати 2.800,00 динара са законском затезном каматом од 19.02.2013. године до исплате. Ставом седмим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да тужиљи по основу накнаде нематеријалне штете због повреде права на правично суђење исплати 70.000,00 динара. Ставом осмим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужиља тражила да се обавеже тужена да јој преко досуђеног износа до тражених 800.000,00 динара по основу накнаде нематеријалне штете због повреде права на правично суђење. Ставом деветим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужиља тражила да се обавеже тужена да јој на име накнаде нематеријалне штете због претрпљеног страха исплати 800.000,00 динара и због повреде части и угледа 800.000,00 динара, све са законском затезном каматом од 26.05.2015. године до исплате. Ставом десетим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка од 351.149,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 393/16 од 22.07.2016. године, ставом првим изреке, потврђена је првостепена пресуда у ставу првом, другом, четвртим, седмом, осмом и деветом изреке, а жалбе тужиље и тужене у том делу су одбијене као неосноване. Ставом другим изреке, укинута је првостепена пресуда у

ставу трећем, петом, шестом и десетом изреке и у том делу предмет враћен истом суду на поновно суђење.

Против правоснажне пресуде донете у другом степену, у односу на одбијајући део, тужила је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са предлогом да се о истој одлучује применом одредбе члана 404. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је на основу члана 404. Закона о парничном поступку, оценио да је ревизија тужиле изузетно дозвољена, ради разматрања правних питања у интересу равноправности грађана и уједначавања судске праксе.

Испитујући побијану пресуду у границама ревизијских навода на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је утврдио да је ревизија тужиле делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на којој овај суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је обављала функцију заменика Општинског јавног тужиоца у ... . Одлуком Државног већа тужилаца о избору заменика јавних тужилаца од 15.12.2009. године, тужила није изабрана на јавну тужилачку функцију, те јој је иста престала са 31.12.2009. године. У поступку по приговору, Државно веће тужилаца донело је одлуку од 11.08.2011. године, којом је одбијен приговор тужиле и потврђена одлука Државног већа тужилаца од 15.12.2009. године. Против ове одлуке тужила је поднела жалбу Уставном суду Републике Србије, који је одлуком од 24.07.2012. године усвојио жалбу тужиле, поништио одлуку Државног већа тужилаца од 11.08.2011. године, утврдио да у поступку одлучивања о приговору подносиоца жалбе није оборена претпоставка да подносиоци испуњавају услове за сталну јавну тужилачку функцију и наложено је Државном већу тужилаца да изврши избор подносиоца жалбе. Одлуком Државног већа тужилаца од 17.09.2012. године, тужила је изабрана за заменика јавног тужиоца у ОЈТ у Сремској Митровици и на функцију је ступила 27.09.2012. године.

Решењем јавног тужиоца ОЈТ у Сремској Митровици од 05.09.2011. године утврђен је престанак радног односа тужили на основу закона - због престанка функције, дана 10.08.2011. године и утврђено право на накнаду плате. Тужила се након тога уписала у именик адвоката решењем АК Војводине од 22.12.2011. године, а решењем Адвокатске коморе Војводине од 05.10.2012. године је избрисана из именика адвоката са даном 23.09.2012. године. У наведеном периоду тужила је обављала адвокатску делатност, уплаћивала износе на име чланарине, као и минималне порезе и доприносе. Висина тужбеног захтева за накнаду материјалне штете у виду стварних издатака неопходних ради обављања адвокатске делатности у периоду од 22.12.2011. године до 23.09.2012. године утврђена је налазом и мишљењем судског вештака економско-финансијске струке.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су обавезали тужену да тужили накнади штету због изгубљене зараде у утуженом периоду, која представља разлику између плате заменика јавног тужиоца и исплаћене накнаде плате и разлику између плате заменика јавног тужиоца и прихода оствареног обављањем адвокатске делатности (у периоду вршења ове делатности), док су одбили

тужбени захтев у делу за накнаду штете преко досуђених износа, као и за накнаду материјалне штете у виду стварних издатака ради обављања адвокатске делатности и накнаду нематеријалне штете због претрпљеног страха и повреде части и угледа. Према ставу нижестепених судова тужила нема право на накнаду материјалне штете настале бављењем адвокатуром, јер је иста последица слободног избора занимања тужиле, а не последица противправне радње органа тужене, као и да доношење незаконите одлуке о неизбору јавних тужилаца само по себи не представља узрок чија је последица повреда части, угледа и достојанства личности, а да тужила није доказала да је због незаконите радње тужене, односно њеног органа, претрпела такав душевни бол који би јачином и трајањем оправдао досуђивање правичне новчане накнаде.

По оцени Врховног суда, на правилно утврђено чињенично стање, судови су погрешно применили материјално право у делу којим су одбили тужбени захтев за накнаду материјалне штете на име стварних издатака неопходних ради обављања адвокатске делатности и накнаде нематеријалне штете за повреду права личности. Наиме, овај суд сматра да је на правилно утврђено чењенично стање у овом делу погрешно примењено материјално право од стране нижестепених судова, с обзиром да грађанско правна одговорност тужене за настанак узрока штете услед противправних радњи њеног органа се протеже и на овај вид штете.

Према одредби члана 35. став 2. Устава РС, правни основ потраживања заснива се на одговорности државе за незаконит и неправилан рад њених органа, а чланом 172. став 1. ЗОО, прописано је да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција.

Имајући у виду наведене одредбе и утврђено чињенично стање, овај суд сматра да се издатак по основу уписнине, чланарине, обавезног осигурања и плаћених доприноса, не може приписати тужили, из разлога што се својом слободном вољом определила да обавља занимање и делатност која је повезана са овом врстом издатка. За адвокатску професију (која у погледу општих и посебних услова за избор у свему одговара условима који морају да се испуне и за обављање јавнотужилачке функције) тужила се определила када јој је престало право на исплату накнаде плате и када јој је престала функција, а тужена у спроведеном поступку није указивала нити доказала да је имала могућност запослења и обављања других послова у складу са својом стручном спремом.

У оваквим околностима, не може се говорити о аутономији воље у избору професије, већ о изнуђеној одлуци ради обезбеђивања егзистенције тужиле и чланова њене породице (супруг и две ћерке). Како се право на бављање адвокатуром стиче доношењем одлуке о упису у именик адвоката и полагањем адвокатске заклетве и да адвокатске коморе, на основу јавног овлашћења, одлучују о захтеву за упис у именик адвоката, а да је полагање адвокатске заклетве условљено уплатом трошкова уписа у именик адвоката чију висину, као поверено овлашћење, одређује Адвокатска комора Србије, то произлази да уплата трошкова уписа у именик адвоката, иако није услов за бављање адвокатуром, представља услов за полагање адвокатске заклетве, па тако и посебан услов за бављење адвокатуром (како то произилази из одлуке Уставног суда број 1480 од 20.02.2014. године, „Сл. гласник РС“, број 54/14). Из ових разлога издатак уплаћен Адвокатској комори представља вид стварне штете за коју одговара тужена, јер је узрок и ове штете противправно лишење права на рад кроз вршење функције

јавног тужиоца, а ова последица у конкретном случају је у непосредно узрочној вези са незаконитим и неправилним радом органа тужене.

С обзиром да кроз досуђење стварне штете због изгубљене зараде, овај издатак није узет у обзир код обрачуна стварне штете коју је претрпела тужила, то су нижестепене пресуде преиначене и захтев усвојен, јер се на тај начин остварује и основни циљ накнаде материјалне штете да се имовинске прилике оштећеног путем новчане надокнаде доведу у оно стање као да није било штетникове радње.

Такође, имајући у виду да је Државно веће тужилаца по закону орган у чијој је надлежности било да цени испуњеност услова за избор јавних тужилаца, то њихов став о томе није изнет у намери да се повреди част и углед кандидата, већ да се спроведе поступак избора јавних тужилаца и да се донесе одлука тим поводом. Њихова одлука је подлегла оцени по правном леку који је тужила искористила, подносећи уставну жалбу Уставном суду који је утврдио да је у поступку одлучивања о избору јавних тужилаца, па и тужиле, дошло до повреде њеног права на правично суђење. У образложењу те одлуке, Уставни суд је навео да је Државно веће тужилаца у поступку одлучивања о неизбору јавних тужилаца, учинило бројне пропусте, због чега је и утврдио повреду права на правично суђење тужиле и осталим јавним тужиоцима који нису били изабрани у поступку општег избора у 2009. години. Право на правично суђење гарантовано је чланом 32. Устава Републике Србије и чланом 6. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. Устав Републике Србије је сврстао право на правично суђење у људска и мањинска права и слободе уз њихову непосредну примену по члану 18. став 1, због чега се право на правично суђење сврстава у права личности.

Зато, по оцени Врховног суда, тужила има право на накнаду за повреду права личности, као једног од основа по којем је и захтевала накнаду нематеријалне штете, због повреде права на правично суђење утврђене и отклоњене одлуком Уставног суда, као и потом новом одлуком Државног већа тужилаца о избору тужиле за јавног тужиоца (на коју функцију је и ступила). С обзиром на све околности случаја, тужиле по оцени овог суда, припада и новчана накнада за претрпљену нематеријалну штету због повреде права личности у висини од 100.000,00 динара одмереној према критеријумима из члана 200. ЗОО, као адекватна сатисфакција коју је тужена у обавези да исплати у смислу члана 172. ЗОО. Имајући при том у виду да част и углед представљају елементе права личности, као и сва друга права из члана 6. Европске конвенције о људским правима и основним слободама (право на живот, физички и психички интегритет, здравље, достојанство, приватни живот, право на изношење мишљења, приватне податке и слично). Из наведених разлога, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу другом изреке.

У осталом делу, ревизија тужиле није основана, јер у конкретном случају није утврђено да је у одлуци Државног већа тужилаца и иступањем њихових представника, било омаловажавања и непоштовања права личности тужиле као јавног тужиоца, нити клевете (изношења саопштења или преношења неистинитих чињеница о личности, прошлости, знању и способностима тужиле), нити су у образложењу наведене одлуке о неизбору наведене неистините тврдње о тужиле, да би јој углед био умањен. У односу на тужиле није било малициозности, шикане, нити злоупотребе права, у ком изузетном случају би се у радном спору због губитка посла, досудила накнада нематеријалне штете. Тужила је одлуком Државног већа тужилаца по искоришћеном

правном средству, изабрана за јавног тужиоца, на који начин је добила сатисфакцију реинтеграцијом и досуђеном накнадом штете због повреде права личности од 100.000,00 динара, чиме је тужилји успостављена нарушена психичка равнотежа.

Такође, и по налажењу овог суда тужилји не припада накнада нематеријалне штете за претрпљени страх, јер ова накнада као посебан вид штете условљена је интезитетом и трајањем страха код оштећеног лица који се утврђује вештачењем. Међутим, тужилја на којој је био терет доказивања, није предложила извођење доказа вештачењем преко вештака неуропсихијатра ради утврђивања постојања и интезитета страха, због чега јој не припада право на накнаду нематеријалне штете за претрпљени страх, јер чињеницу постојања страха тужилја није доказала у смислу члана 231. ЗПП, због чега је у осталом делу ревизија тужилје одбијена као неоснована.

Из изложених разлога, Врховни суд је на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у ставу трећем изреке.

Имајући у виду да је тужилја у ревизијском поступку делимично успела, сагласно одредбама члана 153, 154. и 163. ЗПП припада јој право на накнаду трошкова поступка које је определила и то на име састава ревизије 12.000,00 динара, према важећој АТ.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић,с.р.**

**За тачност отправка
заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**